

Onderwerp **Sociale agenda Nij Begun**

Dossiernummer	K64241
Documentnummer	2024-183174
Datum GS	21-januari-2025
Behandelaar	Wingerden, Angelique van
Telefoonnummer	06 - 52761526

Geachte Statenleden,

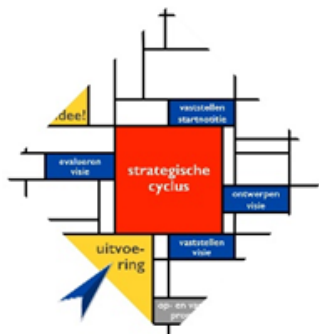
Aanleiding

Met deze brief informeren wij u over de sociale agenda voor Groningen en Noord-Drenthe en het vervolgproces. Wij nodigen u uit om vóór 6 maart 2025 uw reactie ten aanzien van deze sociale agenda kenbaar te maken.

Met maatregel 34 uit Nij Begun is een sociale agenda voor Groningen en Noord-Drenthe aangekondigd. Het doel van de sociale agenda is om ervoor te zorgen dat de regio in 30 jaar weer op het landelijk gemiddelde scoort op het gebied van (mentale) gezondheid, leefbaarheid, kansen voor de volgende generatie en werk en armoede. Voor de sociale agenda is 3,5 miljard euro beschikbaar voor de komende 30 jaar.

De sociale agenda staat niet op zichzelf. De afgelopen jaren is er in de regio al veel geïnvesteerd, opgebouwd en geleerd met lokale beleidsprogramma's van gemeenten, provincie, Rijksprogramma's, initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties en allianties van samenwerkende organisaties. Daarnaast is de sociale agenda onderdeel van Nij Begun, de kabinetsreactie op de parlementaire enquête aardgaswinning Groningen, waarmee 50 maatregelen zijn aangekondigd om de 'ereschuld' in te lossen als gevolg van de gaswinning. In de agenda wordt de nadere samenhang verder toegelicht.

Rol PS

De colleges van de betrokken overheden hebben gemeenteraden en Provinciale Staten toegezegd dat zij de volksvertegenwoordigingen de gelegenheid bieden om hun inbreng te leveren op de sociale agenda vóórdat de colleges deze definitief vaststellen. Deze toezegging komen wij na. U krijgt de gelegenheid om uiterlijk 6 maart te reageren op de agenda. Dit is overeenkomstig de planning die is gedeeld met het regioberaad. U kunt uw reactie indienen bij de kwartiermaker via de griffie. De sociale agenda wordt in april 2025 definitief vastgesteld.

Nadere toelichting

De sociale agenda voor Groningen en Noord-Drenthe

De inhoudelijke thema's waarop de sociale agenda zich richt zijn beschreven in de kabinetsreactie. Met de uitwerking van de doelen heeft een nadere concretiseringsslag plaatsgevonden waarbij de vier brede thema's uitgewerkt zijn in de doelen en uitgangspunten van de sociale agenda. De doelen en uitgangspunten zijn voor de zomer van 2024 vastgesteld.

Het fundament onder de sociale agenda rust op drie pijlers: 1) versterken van gemeenschapszin en trots, 2) er eerder bij zijn en 3) fundamentele problemen structureel aanpakken. Onder alle doelen, uitgangspunten en voorgestelde maatregelen van de sociale agenda ligt een heldere filosofie. De sociale agenda heeft als doel om de kwaliteit van leven van Groningers en Noord-Drenten te verhogen. In het bijzonder voor de jeugd. Met deze agenda zal de positie van mensen in Groningen en Noord-Drenthe structureel verbeteren. Individueel, maar juist ook collectief. De sociale agenda ondersteunt gemeenschapszin en trots.

De filosofie en de doelen van de sociale agenda zijn het resultaat van vele honderden gesprekken die zijn gevoerd met inwoners, betrokkenen en vakmensen: van leraren tot huisartsen, van dorpsondersteuners tot sportcoaches, van schuldhulpverleners tot cultureel ondernemers, gemeenteraadsleden en wethouders. En bovenal van de meer dan 700 mensen die hebben meegedacht tijdens de publieke bijeenkomsten in maart van dit jaar. Deze gesprekken en bijeenkomsten vormen de basis van de sociale agenda. Dit is een agenda ván, dóór en vóór de inwoners van Groningen en Noord-Drenthe.

Wat de sociale agenda wel en niet doet

Met de sociale agenda worden veel zaken aangepakt, maar drie dingen worden bewust niet gedaan. Met de sociale agenda worden geen gaten in begrotingen gedicht. Voldoende Rijksfinanciering voor regionale en maatschappelijke taken is een noodzakelijke randvoorwaarde die niet gecompenseerd kan worden vanuit de sociale agenda. Dat is niet de taak van de agenda en het budget is daarvoor ook niet toereikend. De colleges spreken het Rijk aan om voldoende middelen te leveren. Ten tweede wordt geen inkomenssteun aan individuele bewoners verstrekt. Bestaanszekerheid bieden, vraagt om voldoende inkomen uit werk of de sociale zekerheid. Daarover is het advies van de Commissie sociaal minimum verschenen. Het is aan het Rijk om daaraan invulling te geven. En ten derde worden wegen en openbaar vervoer niet uit de sociale agenda gefinancierd. Rijk en regio zijn samen verantwoordelijk voor goed openbaar vervoer en goede infrastructuur.

Met de sociale agenda moet een aantal zaken structureel verbeteren. Het budget wordt daarvoor heel doelgericht ingezet, zodat echt het verschil gemaakt kan worden. De middelen worden niet versnipperd en verstrooid. Ten tweede, de sociale agenda is een zaak van lange adem. We zullen

moeten volhouden en ons niet laten afleiden. De insteek is om alleen van koers te veranderen als er evident betere methoden zijn om de gestelde hoge doelen te bereiken. Dat sluit ook aan bij de brede oproep om te stoppen met grillige projectfinanciering en structureel te investeren in verbeteringen. En ten derde wordt ervoor gezorgd dat het geld niet wordt verspild. Het komt terecht, daar waarvoor het is bedoeld. Op deze punten wordt de uitvoering van de agenda gebaseerd.

Met de voorstellen uit de sociale agenda worden ook veel andere mooie, nuttige zaken niet gedaan. Niet alle aangedragen voorstellen konden worden overgenomen. Daarvoor is het budget niet toereikend. Het totale budget voor de sociale agenda bedraagt 3,5 miljard euro over een periode van 30 jaar. In de fichebundel staan de verkende maatregelen uitgewerkt. Dit laat zien dat alleen al deze voorstellen optelden tot vele malen 'overtekening' van het beschikbare budget. Er moest dus worden gekozen. Ons college is ervan overtuigd dat met de voorgestelde maatregelen op het gebied van leefbaarheid, onderwijs, gezondheid en armoede en participatie het grootste verschil kan worden gemaakt in de regio Groningen en Noord-Drenthe. Dat hiermee gemeenschapszin en trots worden gestimuleerd. Er eerder bij zijn. En de structurele problemen fundamenteel te lijf gaan. Met draagvlak onder inwoners, van maatschappelijke instellingen, regio en Rijk.

Tabel 1. De 16 maatregelen van de sociale agenda per thema en de gemiddeld genomen structurele inzet in euro's.

Thema/ maatregel	Budget per jaar (mln. euro)
<i>Vergroten van de leefbaarheid;</i>	
Inwoners aan zet met eigen budget	6,5
Ontmoetingsplekken (138 mln. incidenteel; $138/30=4,6$ mln.)	4,6
Wijk en dorp aan zet met wijk- en dorpsondersteuning	6,5
Opbouwwerk/jongerenwerk/buurtsport-/cultuurcoaches	9,4
Van Drenthe tot aan 't Wad: cultuur en erfgoed	4,0
<i>Kansen voor kinderen, jongeren en de volgende generatie</i>	
Tijd voor toekomst (2u generiek + 6u specifiek)	36,0
Brugfunctionaris primair onderwijs	6,4
Versterking pedagogische omgeving in het voortgezet onderwijs	3,5
Stevige basis voor taal en (digitale) geletterdheid	8,0
<i>Deelnemen aan werk en verminderen van armoede</i>	
Nij Begunbanen	10,0
Doorbreken van generatiearmoede met buddy's en doorbraakaanpak	4,0
Versterken financiële weerbaarheid	6,7
Verlagen aantal vroegtijdig schoolverlaters	4,0
<i>Verbeteren van (mentale) gezondheid</i>	
Kansrijke start: ondersteuning rondom zwangerschap	6,5
Welzijn op recept	7,6
Vergroten mentale weerbaarheid jongeren	5,0
Structureel:	128,7

Breed draagvlak voor de sociale agenda

Alle betrokken Groningse en Noord-Drentse colleges steunen deze sociale agenda. Datzelfde geldt voor het Rijk. De sociale agenda is tot stand gekomen na zorgvuldige betrokkenheid van veel inwoners en tal van organisaties in de regio. Het pakket aan maatregelen versterkt waar regionaal behoefte aan is en wat nu vaak nog incidenteel wordt gefinancierd. Er zijn vele gesprekken gevoerd en er is breed maatschappelijk draagvlak voor de sociale agenda.

Ook ons college ondersteunt de breed gedragen sociale agenda. De sociale agenda draagt sterk bij het aan realiseren van de maatschappelijke doelen zoals verwoord in de [Leefbaarheidsvisie 2024-2035](#), die uw Staten op 18 december 2024 unaniem hebben vastgesteld. Ook steunt ons college het voorstel om alle maatregelen van de sociale agenda in 2025 van start te laten gaan. De uitvoering van de ene maatregel kan sneller dan de andere, maar het pakket aan maatregelen is gehouden aan het totale budget van 3,5 miljard euro over 30 jaar.

Tot slot, 2025 is een uitdagend jaar waarin er nog geen eenduidige structuur is om alle maatregelen in uit te voeren. Tegelijkertijd zijn er veel bestaande modaliteiten (financiële stromen) waarbij gericht kan worden aangesloten om maatregelen van start te laten gaan. De kwartiermaker en zijn team hebben voor 2025 een nieuwe opdracht gekregen om de maatregelen uit de sociale agenda op een zorgvuldige manier van wal te brengen. Voor alle maatregelen wordt een plan van aanpak gemaakt waarin organisatie, financiering, uitvoering, verantwoording en planning aan bod komen.

Voor 2025 staat het van wal laten komen van de maatregelen centraal. Zo merken inwoners en de regio dat de sociale agenda van Nij Begun is gestart. Dit gebeurt zoveel mogelijk met de betrokken partijen, in de eerste plaats met de inwoners, maatschappelijke partijen en regionale overheden.

Afsluitend

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Groningen, 23 januari 2025

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Groningen:

René Paas

Hans Schrikkema

Bijlagen

Nr.	Titel	Doumentnummer
1	Sociale agenda	2025-004584
2	Fichebundel	2025-004586